

وحید بلالی _ فاطمه صفری: | خوراک پتروشیمی همواره در چالش/ پتروشیمی نیازمند راه حل دائمی است

یکی از مشکلات همیشگی صنعت پتروشیمی نرخ خوراک بوده است به نظر می‌رسد باید با یک فرمول منعطف که هم به نفع درآمدهای دولت باشد و هم صنعت پتروشیمی، این مشکل را حل کرد.

□ **وحید بلالی _ فاطمه صفری:** نرخ خوراک یکی از مشکلات عدیده صنعت پتروشیمی است، در دولت‌های قبل با نرخ خوراک ارزان از پتروشیمی‌ها حمایت شده بود اما اتفاقی که در سال‌های اخیر و در سال‌های پایانی دولت دوازدهم و سال ابتدایی دولت سیزدهم رخ داد واقعی سازی نرخ خوراک بود، البته واقعی سازی نرخ خوراک و افزایش درآمد دولت از این راه اتفاق بدی نیست و می‌تواند به درآمدهای دولت بیفزاید اما نکته اینجاست که این اتفاق باید به صورت کارشناسی رخ دهد تا مشکلی بر مشکلات صنعت پتروشیمی کشور اضافه نکند.

آیا سود پتروشیمی‌ها بالاست؟

برخی از سیاست‌گذاران اقتصادی معتقدند که سود پتروشیمی‌ها بالای ۳۵ درصد است و در برخی موارد به ۵۰ درصد نیز می‌رسد در نتیجه دولت نیازی نیست به صنعت پتروشیمی نگاه حمایتی داشته و باید به این صنعت با نگاه درآمدی بنگرد، البته نگاه درآمدی دولت به صنعت پتروشیمی تا زمانی که این صنعت سود معقولی داشته باشد مشکلی ایجاد نمی‌کند.

برآوردهای صورت مالی صنعت پتروشیمی نشان می‌دهد که آن گونه که از سود بالای این صنعت گفته می‌شود، نیست و واقعیت چیز دیگری است [خبرنگار مهر](#) در زیر چند پتروشیمی را از نگاه سود و زیان بررسی کرده است:

پتروشیمی زاگرس

یکی از بزرگترین متانول سازهای بازار سرمایه ایران پتروشیمی زاگرس است، نرخ خوراک در متانول سازها تأثیر بیشتری دارد، درآمدهای عملیاتی پتروشیمی زاگرس با افزایش ۱۱ درصدی نسبت به سال گذشته به عدد ۲۱,۴۲۱ میلیارد تومان رسیده است، سود ناخالص این نماد به عدد ۶,۹۱۰ میلیارد تومان رسیده که حاشیه سود ناخالص ۳۲ درصدی را نشان می‌دهد که تا به اینجای کار عدد خوبی است، اما این شرکت همانگونه که با افزایش سود نسبت به سال گذشته مواجه شده هزینه‌های شرکت نیز به شدت افزایش یافته است و در نهایت سود خالص این شرکت به عدد ۳,۰۳۶ میلیارد تومان رسیده، یعنی حاشیه سود خالص این شرکت تنها ۱۴ درصد است و افزایش نرخ خوراک به ۷ هزار تومان می‌تواند چالش جدی برای این پتروشیمی و رفتن به سوی زیان‌دهی باشد.

پتروشیمی فناوران

یکی دیگر از متانول سازان در بورس، پتروشیمی فناوران است، این پتروشیمی در صورت مالی یک سال با کاهش سود همراه شده است، درآمدهای عملیاتی این شرکت نسبت به سال قبل ۱۲ درصد کاهش یافته و به عدد ۸,۲۸۹ میلیارد تومان رسیده است، سود ناخالص این شرکت ۲,۲۲۰ میلیارد تومان است و به عبارتی حاشیه سود ناخالص این شرکت تنها ۱۰ درصد است، اما این شرکت با تکیه بر درآمدهای دیگر توانسته سود خالص را بالاتر برده و به عدد ۳,۱۴۵ میلیارد تومان برساند، حاشیه سود خالص این شرکت نیز ۱۵ درصد است و عدد بالایی نیست. یعنی این شرکت نسبت به تورم بازده منفی داشته و همین الان

نیز نسبت به تورم بازدهی برای سهامداران نداشته است.

پتروشیمی خارک

پتروشیمی خارک نیز متانول ساز بعدی بازار سرمایه است، این شرکت با افزایش ۲۰ درصدی در درآمدهای عملیاتی مواجه بوده و درآمد آن به عدد ۱۱,۱۷۹ میلیارد تومان رسیده است، این شرکت وضعیت بهتری نسبت به دو پتروشیمی فوق دارد، سود ناخالص آن عدد ۴,۴۸۳ میلیارد تومان و سود خالص آن عدد ۳,۸۴۷ میلیارد تومان است، به عبارتی حاشیه سود ناخالص این شرکت ۴۰ درصد و حاشیه سود خالص آن ۳۴ درصد است که بیش از دو برابر پتروشیمی فناوران و زاگرس است و این عملکرد نشان می‌دهد تمام مشکل صنعت پتروشیمی نرخ خوراک نبوده و مدیریت و ایجاد زنجیره ارزش افزوده نیز در این صنعت بسیار مهم است که متأسفانه جدی گرفته نشده است.

چه تفاوتی میان محصولات پتروشیمی خارک و فناوران و زاگرس وجود دارد؟

برای اهمیت ارزش افزوده و نگاه مدیریتی جزئی‌تر به این بخش آخرین وضعیت تولید ۳ پتروشیمی فوق را بررسی می‌کنیم؛ پتروشیمی خارک که سود بهتری نسبت به دیگران کسب کرده است در آخرین گزارش فعالیت ماهانه محصولات زیر را تولید کرده است؛ پروپان، بوتان، متانول، گوگرد، پنتان. اما بیشتر تولید پتروشیمی خارک متانول بوده یعنی بیش از ۶۵ درصد تولید این پتروشیمی به متانول اختصاص داشته است.

پتروشیمی زاگرس دو محصول متانول و بخار را تولید کرده و در بازار داخلی و صادراتی به فروش می‌رساند، این پتروشیمی در بازار داخلی بخار را به فروش رسانده و در بازار صادراتی متانول را به فروش می‌رساند، فروش صادراتی متانول این پتروشیمی تقریباً ۴ برابر پتروشیمی خارک است اما در این قیاس به این نکته باید دقت کرد که تنها فروش پتروشیمی خارک محصولات صادراتی بوده و این شرکت توانسته با تکیه بر صادرات سودسازی را بیشتر کند.

پتروشیمی فناوران نیز این محصولات را تولید می‌کند؛ مونواکسید کربن، اسید استیک، متانول داخلی، محصولات فرعی، متانول صادراتی. اما بیشترین تولید و فروش داخلی و صادراتی پتروشیمی فناوران متانول است و با وجود اینکه نرخ فروش متانول در سه پتروشیمی تقریباً یکسان است اما بهره‌وری در پتروشیمی خارک بالاتر است.

مجلس به دنبال فرمولی سودآور برای نرخ خوراک

عزت الله اکبری تالاریشتی، رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس در گفت‌وگو با [خبرنگار مهر](#) تصریح می‌کند: انجمن کارفرمایان پتروشیمی به ویژه پتروشیمی‌های تولید کننده متانول - در نامه‌ای که به کمیسیون صنایع ارجاع شده است - نسبت به افزایش قیمت خوراک معترض بودند. در نامه این انجمن تصریح شده است که افزایش قیمت خوراک متانول می‌تواند عاملی برای افزایش قیمت تولید باشد چرا که اکنون قیمت خوراک ۷ هزار تومانی با احتساب عوارض به ۸,۵۰۰ تومان و سوخت نیز از ۳ هزار تومان به ۵ هزار تومان رسیده است.

رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس گفت: صاحبان این صنایع می‌گویند در هر تن متانول تولیدی باید عملاً ۶۵ الی ۱۰۰ دلار، مازاد تولید پرداخت کنند و ادامه این افزایش قیمت‌ها تولیدکنندگان را با مشکل جدی مواجه خواهد کرد.

قیمت شناور در خوراک راه حل مشکل خوراک پتروشیمی‌ها

اکبری تالار پشتی درباره نرخ خوراک گفت: از طرفی در قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، روش تعیین قیمت خوراک مشخص شده است؛ انجمن کارفرمایان صنایع پتروشیمی خواستار صدور بخشنامه‌ای بر اساس قانون مذکور هستند مبنی بر اینکه قیمت خوراک ثابت نباشد بلکه قیمتی شناور از طریق وزارت نفت تعیین شود.

وی افزود: کمیسیون صنایع در حال پیگیری این درخواست از طریق ریاست مجلس یعنی آقای قالیباف است تا موضوع در جلسه سران قوا پیگیری شود.

رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس خاطرنشان کرد: کمیسیون صنایع حل این مسئله را پیگیری می‌کند چرا که باید جلوی ضرر صنایع گرفته شود و همچنین هیچ واحد صنعتی اعم از پتروشیمی و غیر پتروشیمی نیز نباید تعطیل نشود.

اعتراض جدی کارفرمایان صنعت پتروشیمی به نرخ خوراک

احمد مهدوی ابهری، دبیر کل انجمن کارفرمایی پتروشیمی در گفت‌وگو با [خبرنگار مهر](#) با اشاره به نامه‌ای که طی روزهای گذشته به وزیر اقتصاد ارسال شده گفت: با توجه به اینکه وزارت اقتصاد مسئول

رصد کلان اقتصادی کشور است و امسال، سال رشد تولید است مسئولیت اینکه اکنون چه میزان رشد تولید اتفاق افتاده در این وزارتخانه نسبت به سایر وزارتخانه‌ها بیشتر است.

وی ادامه داد: عدم مشورت با پتروشیمی‌ها در نامه‌ای که به آقای خاندوزی ارسال شد مطرح شد که پیش از آن ما هشدارهایی مبنی بر اینکه کسری بودجه عاملی برای افزایش قیمت خوراک نشود، داده بودیم، زیرا برای تأمین منابع تبصره ۱۴ راه‌های دیگری هم وجود دارد.

دبیرکل انجمن کارفرمایی پتروشیمی اضافه کرد: افزایش نرخ گاز، سوخت و خوراک راه حل کسری بودجه نیست.

به گفته مهدوی ابهری، وزیر اقتصاد گفته‌اند کارشناسان اقتصادی دولت نظر بر اجرای فرمول دارند، در حالی که ما می‌گوئیم فرمول مساوی با اجرای قانون است که قانون الحاق ۲ در سال ۹۳ نوشته شده است.

وی ادامه داد: نرخ خوراک را بر مبنای جهانی و منطقه حساب کنند زیرا اکنون نرخ خوراک در آمریکا ۸.۵ سنت و در منطقه ۱۰ سنت است در صورتیکه که برای ما با دلار ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی ۲۸ سنت می‌شود و با دلار ۳۷ هزار و ۵۰۰ تومانی نزدیک به ۲۱ و نیم سنت می‌شود که با چنین قیمت گذاری امکان رقابت در بازار جهانی وجود ندارد.

مهدوی ابهری اضافه کرد: ما هیچ گونه رانتی نمی‌خواهیم قیمتی بر مبنای قطر و کشورهای از این دست تعیین کنید.

به گفته مهدوی ابهری وزارت نفت مکلف است قیمت را به گونه‌ای تعیین کند که منجر به جذب سرمایه شود.

وی ادامه داد: توسعه زنجیره، ام تی و ام تی پی به سرمایه گذاری‌های کلان و گواهی‌نامه نیاز دارد. ضمن آنکه تکمیل زنجیره به پول و زمان نیز نیاز دارد.

مشکل ایجاد ارزش افزوده صنعت پتروشیمی از نگاه انجمن پتروشیمی

مهدوی ابهری خاطر نشان کرد: دولت بگوید ما ۵۰ درصد از متانول کشور را زنجیره کنیم لایسنس و سرمایه را در اختیار متانولی‌ها قرار دهد، البته مشروط بر توجیه اقتصادی آن. زیرا در صورتی که توجیه اقتصادی نداشته باشد، صادرات نیز امکان پذیر

نیست. به همین دلیل برای چنین اقدامی ابتدا باید زمینه‌های آن ایجاد شود که نیازمند حمایت دولت است.

وی ادامه داد: البته برخی از متانولی‌ها به دنبال چنین اقدامی بودند به عنوان مثال زاگرس پروژه اتانول ۳۰۰ هزار تنی استارت زده است.

به گفته دبیر کل انجمن کارفرمایی پتروشیمی دولت باید بسترهای لازم را فراهم کند تا از این مسأله استقبال شود.

وی با اشاره به اینکه ۱۰ پی دی اچ مجوز تولید دریافت کرده‌اند و تنها دو واحد در حال فعالیت هستند، اضافه کرد: از واحدهای پی دی اچ واحد سلمان فارسی عملکرد خوبی دارد.

وی خاطر نشان کرد: متأسفانه لایسنس تبدیل متانول به ام تی پی نیاوردیم. البته شرکت ملی صنایع پتروشیمی به صورت پایلوت این طرح را انجام می‌دهد که اگر نتیجه بخش باشد می‌تواند به عنوان الگو مورد استفاده قرار گیرد.

وی در خاتمه اضافه کرد: نمی‌توان در چنین شرایطی انتظار سرمایه گذاری از سوی سرمایه گذار را داشت چرا که مشخص نیست پروژه نتیجه بخش باشد یا خیر به همین دلیل منتظر اعلام نتیجه هستیم.

فرمول قیمت گذاری شناور و حمایت از سرمایه گذاری خرد و کلان

یکی از مواردی که می‌تواند سرمایه گذاری در این شرکت‌ها را تسهیل کند بازار سرمایه بوده و این شرکت‌ها می‌توانند با راهکارهای مختلف اعم از افزایش سرمایه تولید را افزایش دهند، ایجاد یک فرمول شناور می‌تواند امنیت سرمایه گذاری خرد و کلان را در این شرکت افزایش دهد.

نوید رجایی کارشناس بازار سرمایه درباره آخرین وضعیت بازار سرمایه و انتشار نامه‌های قدیمی از نرخ خوراک پتروشیمی و شایعات این روزها درباره وضعیت نرخ خوراک به مهر گفت: یکی از سخت‌ترین راه‌های سرمایه گذاری بورس ایران است. در صورتی که آقایان مسئول به دنبال جذب سرمایه گذاری خارجی هستند هر روزه شاهد اوج گیری فرار سرمایه هستیم.

رجایی افزود: اگر نگاهی به بازارهای خارجی داشته باشیم متوجه خواهیم شد که هر نوسانی یک دلیل علمی پشت خود دارد اما در بازار

سرمایه ایران یک تحلیلگر و یک سرمایه گذار جدا از تحلیل اگر رانت اطلاعاتی نداشته باشد با شکست و ضرر مواجه خواهد بود به عنوان مثال یک سری تصمیمها در ۱۷ اردیبهشت گرفته میشود و دقیقاً در همان روز به علت‌های واهی بورس شروع به ریزش میکند.

این کارشناس بازار سرمایه تشریح کرد: اما بعد از چند روز جزئیاتی از تصمیم آشکار میشود و آنچه پنهان است پیدا شده و اطلاعاتی راجع به خودرویی‌ها منتشر میشود و بعد از یک ماه اطلاعات دیگری راجع به پتروشیمی‌ها جو بازار را برهم می‌زند.

رجایی در پایان گفت: در چنین شرایطی تصمیم‌گیری بسیار سخت است چرا که سطح ریسک در سطح بالایی قرار می‌گیرد و عرضه بر تقاضا غلبه میکند و این نکته بسیار منفی بازار است و دلیل قرمزی بورس دقیقاً همان چیزی است که مشاهده می‌کنیم.

نتیجه‌گیری

اگر قرار است نرخ خوراک به قیمت جهانی باشد باید نوسانات رو به پایین و کاهش قیمت جهانی نیز در آن لحاظ شود و حمایت‌های دیگری اعم از حمایت‌های ارزی توسط بانک مرکزی از پتروشیمی‌ها صورت بگیرد.

نکته دیگر و مهم این است که استهلاک در صنعت پتروشیمی به خوبی دیده نشده و سیاست گذار با شرایط سودآوری بالا به پتروشیمی‌ها سخت‌گیری می‌کند. اما مهمترین عامل در شرایط فعلی ایجاد راهکار برای خروج زیان و توقف سوددهی صنعت پتروشیمی است که باید با گفتگوی مشترک دولت و فعالان صنعت پتروشیمی این مشکل حل شود.

موضوع بعد ایجاد یک فرمول قیمت گذاری واحد برای صنعت پتروشیمی است که نرخ جهانی خوراک و قیمت ارز باید در آن به درستی دیده شود تا هم دولت از این راه منتفع شود و هم صنعت پتروشیمی و هم سهامداران در بازار سرمایه.

نکته آخر حرکت به سمت ایجاد زنجیره ارزش است، یعنی باید مدلهای تولید قدیمی و استهلاک محور اصلاح شده و با ارزیابی درست از بازار فروش با کمترین هزینه بیشترین برآورد را داشته باشد. در بررسی جزئی صورت مالی سه پتروشیمی تفاوت‌ها در مدیریت و ارزش افزوده مشخص شد و این گونه نیست که تمام مشکل صنعت پتروشیمی نرخ خوراک باشد بلکه ایجاد یک زنجیره ارزش بسیار مهم است.